

κλιμάκωση που κατ' επάγγελμα επιδιώκουν οι επαγγελματίες διαμεσολαβητές, πολιτικοί και κάθε λογής διαμορφωτές της κοινής γνώμης. Γιατί δεν αναλώνεται στα στενά όρια ειρηνικής διαμαρτυρίας που παραχωρεί η κυριαρχία ώστε να αδρανοποιεί τις αντιστάσεις που συναντά στις μεθοδεύσεις της.

Έχοντας λοιπόν δοκιμάσει και εξαντλήσει κάθε άλλη δίοδο και με τη βιωμένη πεποίθηση ότι δε μπορούμε να ζητάμε προστασία από αυτούς που ουσιαστικά αποτελούν και το μεγαλύτερο κίνδυνο για τις ζωές μας, επιλέγουμε αντί να διαμαρτυρηθούμε ειρηνικά έξω από τη βουλή ή να γκρινιάζουμε στα τηλεοπτικά παράθυρα να πάρουμε τη κατάσταση στα χέρια μας, και με τα χέρια αυτά ρίχνουμε κάγκελα, φυτεύουμε δέντρα, υψώνουμε γροθιές...

Απλά αλλά με πείσμα αντιστεκόμαστε με τα δικά μας μέσα, που μόνο λιγοστά δεν είναι...

Πέρα από τους εξουσιαστές και τα τσιράκια τους γιατί ξέρουμε ότι δε μπορούμε να ζητάμε ψίχουλα από αυτούς που μας κλέβουν όλο το ψωμί.

Πέρα από θεσμούς διαμεσολάβησης και media γιατί ξέρουμε ότι από τη φύση τους υπάρχουν για να προστατεύουν τα συμφέροντα των αφεντικών τους που, φυσικά, καμία σχέση δεν έχουν με τα δικά μας.

Αδιαμεσολάβητα και αντιεραρχικά γιατί ξέρουμε ότι είναι ο μόνος πραγματικά γόνιμος και δημιουργικός τρόπος να αγωνιζόμαστε όλοι μαζί.

Αυτοοργανωμένα και ανυπάκουα γιατί τα περιθώρια ολοένα και στενεύουν, και η δυναμική, άμεση αντίδραση αποτελεί μονόδρομο προς μία αξιοπρεπή ζωή.



αφίσα που κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2008

στέκι "αντίρροια"
κόντρα στους ανέμους κάθε εξουσίας,
πληούμε προς την ελευθερία
ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΥ & ΠΥΛΑΔΟΥ-Κ. ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ

τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες οκτώ

λέξεις με αφορμή

τρεις μέρες στον Φιλοπάππου

30-31 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2008

Η κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στην φύση

Η βιομηχανοποίηση της ζωής στη δυτική και κεντρική Ευρώπη, η δημιουργία εσωτερικών μεταναστευτικών ρευμάτων προς τις πόλεις όπου συγκεντρώνονταν το βιομηχανοποιημένο κεφάλαιο και η ανεξέλεγκτη πολεοδομική εξάπλωσή τους, γρήγορα οδήγησαν στην ολοκληρωτική κυριαρχία πάνω στη φύση. Η λέξη κέρδος διαμεσολάβησε την ανθρώπινη δραστηριότητα σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον. Όπου η δασική κάλυψη απογυμνωνόταν (παρέχοντας πρώτες ύλες στις βιομηχανίες), οι γεωργοί έβρισκαν απέραντες εκτάσεις καλλιεργήσιμης γης. Με τη διάδοση του εμπορίου και της χρηματικής ανταλλακτικής διαδικασίας, οι μεσαιωνικές πόλεις φέουδα δίνουν τη θέση τους στις αστικές.

Οι αστικές πόλεις του 19ου αιώνα μετασηματίζονται σταδιακά στις σύγχρονες μητροπόλεις¹. Αποσυντιθεμένες διοικητικά, θεσμικά και λογιστικά οι οποίες υπηρεσίες τους ανακυκλώνονται μέσα στη γραφειοκρατία, τον κατακερματισμό και τον ανταγωνισμό. Η εξατομίκευση φωλιάζει στα διαμερίσματα-κλουβιά, στο φόβο απέναντι το καινούργιο-άγνωστο, στις διαπροσωπικές σχέσεις. Η έννοια της γειτονιάς, πλέον, ασφυκτιά σε χωροχρόνους που καθορίζονται από τα «πρέπει», τις «νόρμες» και τα ωράρια του κόσμου της εργασίας. Η επαφή με την φύση εξαντλείται σε περιστασιακές εκδρομές στην ύπαιθρο. Η οργανική διαδραστική σχέση ανθρώπου και φύσης έχει χαθεί.

Η μητρόπολη της Αθήνας βρίσκεται στις πρώτες θέσεις των πιο ρυπογόνων πρωτευουσών του πλανήτη σε αέριους ρύπους και μικροσωματίδια. Οι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι ασφυκτιούν μπροστά στο οικιστικό και αναπτυξιακό μοντέλο που θέλει περισσότερο τιμέντο, αυτοκίνητα, λεωφόρους... Το ίδιο και τα βουνά της Αττικής. Πλέον ο πολεοδομικός κορεσμός έχει οδηγήσει τους αρχιτέκτονες να επιζητούν την εκμετάλλευση του αέρα (δηλαδή υψηλότερες πολυκατοικίες με περισσότερα διαμερίσματα) παρά του εδάφους (η ανέγερση αυτών καθαυτών νέων πολυκατοικιών).

Η πυρκαγιά του καλοκαίρι του 2007 που κατέκαψε το μεγαλύτερο μέρος του βουνού της Πάρνηθας (τη στιγμή που ο κρατικός μηχανισμός είχε αφιερωθεί στην προστασία του καζίνου που βρίσκεται στην καρδιά του δρυμού, ενώ εθελοντές που προσπαθούσαν να ανέβουν στο βουνό να βοηθήσουν στην κατάσβεση παρεμποδίζονταν από τις αρχές), δημιούργησε νέα δεδομένα στην ήδη υπάρχουσα καπιταλιστική ανάπτυξη του νομού Αττικής.

1. Την μητρόπολη νοηματικά δεν την οριοθετούμε με βάση μόνο πληθυσμιακά στοιχεία αλλά περισσότερο στη βάση των κοινωνικών σχέσεων που αναπτύσσονται από τα υποκείμενα που ζουν σε αυτήν. Η απρόσωπη γραφειοκρατία, η διαμεσολάβηση, η παραίτηση, η αποξένωση, η καχυποψία, ο κατακερματισμός, η αδυναμία άρθρωσης και συγκρότησης του υποκειμένου είναι μερικές έννοιες που αντιπροσωπεύουν αυτές τις σχέσεις.

Τα μπαζωμένα ρέματα, η εξάλειψη των ελάχιστων χώρων πρασίνου στις γειτονιές του κέντρου της Αθήνας, η χωροθέτηση των χωματερών όπου θα εναποτίθενται τα σκουπίδια μίας ολόενα και πιο υπερκαταναλωτικής και άπληστης κοινωνίας, τα προβλήματα διαχείρισης, ανακύκλωσης και βιολογικού καθαρισμού των απορριμμάτων, η μετατροπή του Σαρωνικού κόλπου σε αποθήκη εναπόθεσης αποβλήτων βιομηχανιών και πλοίων, η περαιτέρω διευκόλυνση του αυτοκινήτου ως μέσου μεταφοράς στην πόλη, αποτελούν κάποιες πτυχές της λεηλασίας της φύσης.

Τελευταίο σημείο της καπιταλιστικής απομύζησης της φύσης είναι η πρόσφατη «ποινή αποκλεισμού» του ελληνικού κράτους από το «Πρωτόκολλο του Κιότο», λόγω «μη αξιόπιστου συστήματος καταγραφής ρύπων». Το «Πρωτόκολλο του Κιότο», ένας μηχανισμός που θεσμοθέτησαν ανεπτυγμένα και αναπτυσσόμενα κράτη, και μεταξύ άλλων, προσμετρά τους ρύπους ωσάν εμπόρευμα και δίνει τη δυνατότητα στη μία χώρα που ξεπερνάει το όριο που έχει θεσπιστεί από τα πριν, να αγοράσει ρύπους από μία άλλη χώρα που έχει λιγότερους, ώστε να υπάρξει μία εξισορρόπηση. Τα αφεντικά παίζουν με τη ζωή μας και τη ζωή του πλανήτη, θεωρώντας ότι το σύστημά τους μπορεί να διορθωθεί με ποινές που βάζουν οι ίδιοι στους εαυτούς τους.

Όλα τα παραπάνω κάνουν κάτι περισσότερο από εμφανές ότι η σχέση ανθρώπου και φύσης έχει διαταραχθεί πλήρως, ξεπερνώντας ακόμη και αυτήν την «οριακή κατάσταση» που εδώ και χρόνια πιπιλίζουν μέσα μαζικής ενημέρωσης και «μη» κυβερνητικές οργανώσεις. Σκοπός τους η συντήρηση της ελπίδας ότι το κράτος και τα αφεντικά μέσω των δικών τους ελεγκτικών μηχανισμών έχουν ακόμη το χρόνο και τη διάθεση να σταματήσουν την καταστροφή του περιβάλλοντος, αποκρύπτοντας ότι η ίδια η ύπαρξη τους, το κυνήγι του κέρδους, είναι ταυτόσημα με τη λεηλασία της φύσης και των ζώων μας.

Οι αγώνες που εκδηλώνονται σε τοπικό επίπεδο, από την εναντίωση στην εκτροπή του Αχελώου και τα φράγματα στον Άραχθο μέχρι στην μόλυνση του Αμβρακικού και του Θερμαϊκού, από την εναντίωση στην εγκατάσταση νέων μονάδων της ΔΕΗ με πρώτη ύλη τον λιθάνθρακα μέχρι την υπεράσπιση νησιών και παραλιών από την εμπορευματική τους εκμετάλλευση, η υπεράσπιση και διεκδίκηση των δημόσιων χώρων μέσα στις πόλεις, αποτελούν σήμερα, περισσότερο από ποτέ, αγώνα για τη διαίωνιση αφενός της ανθρώπινης ύπαρξης και αφετέρου του ίδιου του πλανήτη. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια αντιλαμβανόμαστε και εμείς τη συμμετοχή μας, ως κάτοικοι των γύρω περιοχών, στον αγώνα για την απελευθέρωση και προάσπιση των λόφων του Φιλοπάππου (και όχι μόνο).

Λόφοι Φιλοπάππου (Μουσών, Νυμφών, Πνύκας)

Ένα φυσικό περιβάλλον στην καρδιά της πόλης

Οι λόφοι του Φιλοπάππου καλύπτουν γεωγραφικά μία ιδιαίτερα μεγάλη έκταση στο κέντρο της μητρόπολης (700 στρέμματα). Η αστυφιλία που εκδηλώθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα είχε σαν επακόλουθο την ανεξέλεγκτη πολεοδομική γιγάντωση της Αθήνας με την ανέγερση συνεχώς νέων πολυκατοικιών. Σε μία απόπειρα να προστατευτούν οι λόφοι από την κατασκευαστική επέλαση γίνεται αναδάσωσή τους (όπως για παράδειγμα από την πλευρά του Κουκακίου), η οποία είναι από τις πρώτες στον ελλαδικό χώρο². Φυτεύονται πεύκα, κυπαρίσσια, αθάνατοι και φραγκοσυκιές.

Μεταξύ 1954 και 1958 γίνεται ριζική ανάπλαση και εξωραϊσμός του χώρου με μονοπάτια, πέτρινους δρόμους προσπελάσεως μέχρι την κορυφή του λόφου, καθιστικά, ενώ κατασκευάζεται και η περιφερειακή οδός. Επίσης, φυτεύονται αρκετές χιλιάδες δέντρα και θάμνοι από διάφορα είδη, κυρίως ιθαγενή και μερικά ξενικά, με κυριότερο είδος την ελιά.

Οι λόφοι του Φιλοπάππου σήμερα αποτελούν ένα φυσικό περιβάλλον, ένα βιότοπο, στο βαθμό που τα διάφορα πουλιά που ζουν εκεί μπορούν να αυτοσυντηρηθούν (δηλαδή να κυνηγήσουν), ενώ απαντώνται και αξιό-

2. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα ρέματα που ξεκινούσαν από τον Φιλοπάππου και κατέληγαν στον Ιλισό (σήμερα η ροή του είναι υπόγεια με αποχετευτικούς αγωγούς, καθώς από το 1970 στη θέση του βρίσκεται η λεωφόρος Καλλιρρόης), κομμάτι και αυτά του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος του λόφου και των γειτονιών μας, έχουν πλέον μπαζωθεί και εξαφανισθεί από το χάρτη. Η πολεοδομική επέλαση έχει αντικαταστήσει τα ρέματα που διέσχίζαν δρόμους όπως την Πινότση, την Διοβουνιώτου, Μπερανζέφσκυ, την πλατεία Φιλοπάππου κ.α.

που αρμόζει σε μία ευρωπαϊκή μητρόπολη και που αντικατοπτρίζουν μία εξίσου κενή και άνευρη καθημερινότητα. Συνήθως, όμως, το βασικό μέλημα των κυριάρχων είναι να αναζητεί διαρκώς καινούριους τρόπους αρπαγής και εκμετάλλευσης των δημόσιων χώρων: όταν δε τους παραχωρεί απευθείας σε ιδιώτες, το κράτος τους εκμεταλλεύεται μετατρέποντάς τους σε λεωφόρους, ζώνες κατανάλωσης ή διοικητικά κέντρα, ή ακόμη περιφράσσοντάς τους με προοπτική την επιβολή εισιτηρίου. Το πεδίο του Άρεως, ο Ελαιώνας, τα Λιπάσματα στη Δραπετσώνα, η παραλιακή, το ρέμα της Πικροδάφνης, το Μητροπολιτικό πάρκο στο Γουδί και φυσικά οι λόφοι του Φιλοπάππου αποτελούν κάποια από τα πιο πρόσφατα παραδείγματα.

Θα ήταν ωστόσο πολύ απλουστευτικό αν αντιλαμβανόμασταν το χώρο και το ζήτημα της διαχείρισής του από οικονομική αποκλειστικά σκοπιά. Στο αλφαβητάρι της κυριαρχίας, αν το “α” είναι η εκμετάλλευση, το “ω” είναι αναμφίβολα ο έλεγχος. Σε όλες τις γωνιές της πόλης, με το πρόσχημα της ασφάλειας ενάντια σε κάθε λογής τρομερή απειλή, η κυριαρχία επιστρατεύει όλο και περισσότερα μέσα - από τους χιλιάδες μπάτσους στους δρόμους μέχρι της κάμερες παρακολούθησης - προκειμένου να περιφρουρήσει όλο και πιο ασφυκτικά τα συμφέροντα της. Γιατί αυτό που λέγεται «τάξη» και «τήρηση του νόμου» δεν διασφαλίζει τίποτε άλλο παρά μόνο την συνεχιζόμενη κυριαρχία αυτών που τα επιβάλλουν πάνω στις ζωές μας: Κάθε άνθρωπος, κάθε στιγμή πρέπει να βρίσκεται στο σωστό σημείο, πραγματοποιώντας τη σωστή δραστηριότητα... Δουλειά, κυκλοφορία, κατανάλωση, ψυχαγωγία, καναπές και τηλεόραση. Κάθε δραστηριότητα έχει το δικό της χώρο, που οργανώνεται και κατανέμεται τέλεια, ώστε η μηχανή να δουλεύει ρολόι. Κάθε άνθρωπος έχει το δικό του ρόλο, που συνήθως αποδέχεται πρόθυμα, ώστε να απολαμβάνει την ψευδαίσθηση που υποκαθιστά την ζωή του...

Επειδή όμως η παθητικότητα και η συναίνεση ποτέ δε μπορούν να θεωρούνται δεδομένες, ο χώρος, όπως και κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας, πέρα από οικονομικά αποδοτικός, πρέπει να είναι και ελεγχόμενος. Οι ελεύθεροι χώροι μέσα σε αυτό το πλέγμα της επιτήρησης αποτελούν νευραλγικό σημείο αφού είναι οι κατεξοχήν χώροι όπου οι άνθρωποι μπορούν να βρεθούν και να δράσουν, έξω από τα στενά όρια του σπιτιού, της δουλειάς, των χώρων κατανάλωσης. Εκτός από ασύμφοροι λοιπόν, οι ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι μπορούν να είναι και «επικίνδυνοι». Έτσι, με το πρόσχημα συνήθως ότι αποτελούν εστίες παρανομίας, «αλητείας» και βρομιάς, η κυριαρχία προσπαθεί να δικαιολογήσει τόσο την επιτήρηση όσο και την «αναπόφευκτη» παρέμβαση της σε αυτούς. Να μας πείσει δηλαδή να παραχωρήσουμε και αυτή μας την ανάγκη, και αυτό το κομμάτι της ζωής μας στα χέρια της... ή μάλλον στα δόντια της.

Το «πρόβλημα» του ελέγχου του δημόσιου χώρου, συνήθως λύνεται με την ούτως ή άλλως επικερδή εμπορευματοποίηση και οικοπεδοποίηση του. Όταν αυτό δεν γίνεται, το λόγο έχουν οι παραδοσιακές μέθοδοι, όπως οι κρατικοί και ιδιωτικοί μπάτσοι και φυσικά οι κάμερες και τα κάγκελα που ήδη έχουν αρχίσει να επιβάλλονται στη συνείδηση των περισσότερων. Σε ειδικές περιπτώσεις μάλιστα, όπως οι λόφοι του Φιλοπάππου, επιστρατεύονται και κάθε λογής «ειδικοί» αρχαιολόγοι, περιβαλλοντολόγοι και διάφοροι άλλοι που ξέρουν καλύτερα από εμάς πως πρέπει να διαχειριστούμε το χώρο μας, το δημόσιο χώρο: στη πραγματικότητα η διαρκής παρουσία σεκιουριτάδων ή μπάτσων, τα ωράρια λειτουργίας(!), οι κάμερες και οι κάθε λογής απαγορεύσεις και «ειδικοί» μέσα στους ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους είναι ένα ακόμη βήμα στον αποικισμό της ζωής μας από τη κυριαρχία. Μία ακόμη «εξαίρεση» που θα γίνει κανόνας εφόσον δεν σταθούμε ικανές-οί να διακρίνουμε τη βία που κρύβεται πίσω από το πρόσχημα της «προστασίας» και εφόσον δεν αντισταθούμε...

Σε αυτή λοιπόν την ολόενα και πιο ασφυκτική πόλη και καθημερινότητα, μπροστά στην ασύδοτη καταπάτηση και το ξεπούλημα και των τελευταίων ελεύθερων χώρων που απομένουν στη πόλη, όλο και περισσότεροι άνθρωποι που βλέπουν τις γειτονιές τους να ασφυκτιούν, αντιδρούν αυθόρμητα στη πλήρη απαξίωση της ζωής τους και το οριστικό αμπάρωμά τους στους 4 τοίχους του σπιτιού, της δουλειάς, των μπαρ... Σε πολλές γειτονιές της Αθήνας έχουν αναδυθεί τα τελευταία χρόνια ανεξάρτητες κινήσεις και πρωτοβουλίες κατοίκων που παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά: Γύρω από ένα συγκεκριμένο συνήθως ζήτημα και πεδίο αγώνα, λειτουργούν με λαϊκές συνελεύσεις και χωρίς να αφήνουν χώρο σε κομματικά παιχνίδια και καπελώματα. Επιλέγουν δυναμικές μορφές αντίστασης που συχνά τους φέρνουν αντιμέτωπους με την κρατική καταστολή, απέναντι στην οποία δείχνουν... εντυπωσιακό δυναμισμό και αποφασιστικότητα! Οι αγώνες των κατοίκων στο ΚΥΤ της Ηλιούπολης, στο ρέμα της Πικροδάφνης και του Χαλανδρίου, στη βίλα Ζωγράφου, στους λόφους του Φιλοπάππου και αλλού, ενάντια στις κεραιές κινητής τηλεφωνίας σε πολλές γειτονιές της πόλης, τη χωματερή και ένα σωρό άλλοι, αποδεικνύουν καθημερινά ότι εκτός από πιο...όμορφη, η επιλογή αυτή της αυτοοργανωμένης αντίστασης είναι και αποτελεσματικότερη: Γιατί δεν αφήνει χώρο στην εξαπάτηση, την αφομοίωση και την απο-

Επιπλέον, σημαντικό στοιχείο της πολιτικής του ελέγχου και της καταστολής αποτελεί το δόγμα της μηδενικής ανοχής, το οποίο υπαγορεύει την αντιμετώπιση του οποιουδήποτε ως εν δυνάμει ενόχου και την προληπτική του καταστολή. Στο χωρικό επίπεδο, αυτή η αποστείρωση των σχέσεων μεταφράζεται σε αποστείρωση του περιβάλλοντος, σε περισσότερη και πιο αποτελεσματική οχύρωση. Ο σχεδιασμός της πόλης είναι η άλλη όψη του σχεδιασμού της ζωής μας. Είναι η υλική αναπαραγωγή των εργασιακών σχέσεων, των σχέσεων με αντίτιμο, ενώ ο ίδιος ο χώρος γίνεται αντικείμενο αναφοράς μόνο σε σχέση με τη λειτουργικότητα και τη χρηστικότητα του, απαγορεύοντας τελικά την ύπαρξη ελεύθερου από τοιμμένο χώρου, απαγορεύοντας τη συνεύρεση ελεύθερων υποκειμένων.

Η σύγχρονη πόλη

Η πόλη όπου ζούμε, όπως και όλες οι σύγχρονες πόλεις, λειτουργεί με βάση τη λογική του κέρδους και της παραγωγικότητας. Για αυτό άλλωστε και πήρε τη σημερινή της μορφή: από την ανάγκη δηλαδή - των αφεντικών - να συγκεντρώσουν, ώστε να εκμεταλλευτούν πιο εντατικά, όλες τις παραγωγικές δυνάμεις σε μία πόλη - μηχανή. Μία πόλη όπου όλοι κυκλοφορούν, δουλεύουν και καταναλώνουν ασταμάτητα προς όφελος των κυριάρχων και υπό την διαρκή επιτήρησή τους. Μία πόλη όπου η καθημερινότητα ακολουθεί προδιαγεγραμμένες διαδρομές, μοναχικές και επαναλαμβανόμενες, μέσα σε ένα περιβάλλον μονότονο και ασφυκτικό. Όπου ο ελεύθερος χώρος και χρόνος αποτελούν, όπως άλλωστε και το καθετί, πεδία κερδοσκοπίας και ελέγχου για την κυριαρχία και οργανώνονται με βάση τα συμφέροντά της: κέρδος, τάξη, ασφάλεια, ιδιώτευση, κατανάλωση, παραγωγικότητα, έλεγχος.

Στα πλαίσια της κυρίαρχης αυτής λογικής, όσο η έννοια του ιδιωτικού αλλά και η ιδιώτευση ως τρόπος ζωής επιβάλλονται, ο ελεύθερος δημόσιος και κοινόχρηστος χώρος ολοένα «χάνει έδαφος». Το πεδίο αυτό όπου οι άνθρωποι μπορούν να συνευρίσκονται, να συνεργούν και να έρχονται σε επαφή με τη φύση (τους), απαξιώνεται από εμάς τους ίδιους και φυσικά από τους κυριάρχους, για τους οποίους ούτως ή άλλως το πράσινο, η δροσιά, η ρουχιά, ο ανοιχτός ορίζοντας, ο ουρανός, το παιχνίδι, η επικοινωνία... δεν έχουν καμία απολύτως αξία: ο χώρος είναι ένα ακόμη εμπόρευμα και η αξία του μετριέται σε οικοδομήσιμα τετραγωνικά και αντικειμενικές αξίες γης...

Όσο μάλιστα εντείνεται η συσσώρευση ανθρώπων και δραστηριοτήτων στη πόλη, οι δυνατότητες κερδοσκοπίας αυξάνονται. Χαρακτηριστικός είναι ο εκβιασμός των υπέργων ενοικίων που καλούμαστε να πληρώσουμε για τα διαμερίσματα-φυλακές όπου στριμώχνουμε τις ζωές μας. Σε όλες τις γειτονιές της Αθήνας, ολοένα και περισσότεροι δημόσιοι χώροι αποχαρακτηρίζονται προκειμένου να μετατραπούν από ιδιώτες σε πολύτιμα τοιμεντένια κουτάκια. Οι απανταχού δημοτικές αρχές άλλωστε, πιστές στο πνεύμα της κεντρικής και κάθε εξουσίας προτιμούν να καρπώνονται τις μίζες των αποχαρακτηρισμών από τα έξοδα απαλλοτρίωσης και συντήρησης των ελεύθερων χώρων. Αλλά και σε κεντρικό επίπεδο, το κράτος φροντίζει να στρώνει το χαλί σε κάθε λογής μικρούς και μεγάλους κερδοσκόπους παρεμβαίνοντας διαρκώς στη πόλη ώστε να επιβάλλει ακόμη πιο ευνοϊκές συνθήκες εκμετάλλευσης και επικερδείς χρήσεις της αστικής γης, όπως το εμπόριο και η ψυχαγωγία. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των αναπλάσεων στο κέντρο της πόλης, που πέτυχαν το σκοπό των εμπνευστών τους: στο όνομα της αναβάθμισης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, κεντρικές γειτονιές που άλλοτε καταλαμβάνονταν από ανθρώπους χαμηλού εισοδήματος και μικρής κλίμακας βιοτεχνίες και εμπόριο, αποτελούν πλέον κέντρα διασκέδασης και κατανάλωσης, όπου εκατοντάδες εργαζόμενοι δουλεύουν εξαντλητικά για εξευτελιστικούς μισθούς, πλουτίζοντας ακόμη περισσότερο τα αφεντικά τους. Περιττό να πούμε ότι η αξία της γης ανεβαίνει κατακόρυφα, και φυσικά δεν είναι ούτε οι κάτοικοι, ούτε καν οι μικροϊδιοκτήτες που θησαυρίζουν από την αύξηση αυτή.

Όσο για τον «δημόσιο» χώρο, στη καλύτερη περίπτωση, όταν δηλαδή η τοπική και κεντρική εξουσία αναγκάζεται να τον «παραχωρήσει» στους φυσικούς του αποδέκτες, τους κατοίκους, φροντίζει να το κάνει πάντα στη λογική της αυτοπροβολής, και φυσικά του ελέγχου: Αποστειρωμένες πλατείες (με μερικούς «πολύτιμους» ορόφους υπόγειου parking από κάτω), όπου δεν υπάρχει χώρος για ζωή, παρά μόνο για γελοία μνημεία και επιβλητικά γλυπτά. Χώροι που δε σκοπεύουν παρά μόνο στην άντληση πολιτικής υπεραξίας και τον δήθεν καλλωπισμό

λογα είδη χλωρίδας και πανίδας. Έχουν καταγραφεί 85 φυτικά είδη, από κωνοφόρα δέντρα (πεύκα, κουκουναριές, κυπαρίσσια) μέχρι ελιές, κουτσουπιές, χαρουπιές, κουμαριές, ευκάλυπτοι, δενδρομηδικές, διάφορα είδη θάμνων και ποωδών αρωματικών φυτών.

Τα τελευταία 45 χρόνια σποραδικά έχουν παρατηρηθεί να πετάνε σε αναζήτηση τροφής 11 είδη ημερόβιων αρπακτικών (7 αετόμορφα και 4 ιερακόμορφα) και 5 είδη γλαυκομόρφων. Έχουν καταγραφεί, επίσης, 4 είδη πεταλούδων, 4 είδη ερπετών, 3 είδη θηλαστικών και 88 είδη πουλιών (τα 15 έως 20 από αυτά θεωρούνται αυστηρώς προστατευόμενα ως είδη σπάνια, απειλούμενα ή υπό εξαφάνιση). Εκτός από τα δασόβια είδη των πουλιών, στις ανοιχτές χορτολιβαδικές εκτάσεις τρέφονται αρκετά σποροφάγα όπως είναι τα τοιχλόνια, τα σκαρθάκια, οι φλώροι κ.α.

Ο Φιλοπάππου αποτελεί ένα φυσικό περιβάλλον στην καρδιά μίας καπιταλιστικά αναπτυσσόμενης δυτικής μητρόπολης, όπως είναι η Αθήνα. Και μέσα σε αυτή τη συγκυρία κάθε σπιθαμής ελεύθερου χώρου, κάθε κομμάτι πρασίνου επιβάλλεται να εκτιμηθεί με βάση το κέρδος που μπορεί να φέρει στα αφεντικά. Από τα πάρκα και τις πλατείες που μετατρέπονται σε υπόγεια ή υπέργεια πάρκινγκ, πολυκαταστήματα και πολυεθνικές, μέχρι τον έλεγχο και την εμπορευματοποίηση κάθε χώρου που θα μπορούσε να μετατραπεί σε ανοιχτό και κοινωνικό.

Στην περίπτωση των γειτονιών μας, συνδυάζονται και οι δύο παραπάνω περιπτώσεις³. Το κράτος, το καλοκαίρι του 2004 και εν όψει ολυμπιάδας αποπειράθηκε να κατασκευάσει θέατρο τύπου Λυκαβηττού (από την πλευρά του Κουκακίου) και έκθεση γλυπτικής μέσα στον λόφο, ενώ την ίδια στιγμή ο «Δίονυσος» (έχοντας και τις πλάτες της πολιτικής και δικαστικής εξουσίας) συνεχώς επεκτείνεται πολεοδομικά μέσα στο λόφο. Όταν, όμως, ο αγώνας των κατοίκων ακύρωσε στην πράξη τα σχέδια λεηλασίας και εμπορευματικής εκμετάλλευσης του λόφου, ήρθε η συνολική περιφερειακή αλλά και επιμέρους περίφραξή του⁴, με ωράριο λειτουργίας, οριοθετημένες εισόδους, φύλακες και την επιβολή εισιτηρίου να αιωρείται.

Την πρακτική εφαρμογή αυτών των σχεδίων στο λόφο έχει αναλάβει η ΕΑΧΑ ΑΕ, στα πλαίσια ενός αναπτυξιακού σχεδιασμού που ξεκίνησε πριν λίγα χρόνια και ονομάζεται «ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας». Ο αγώνας κατοίκων των γύρων περιοχών απέναντι στα αναπτυξιακά τους σχέδια αποτελεί στην ουσία του τη σύγκρουση δύο κόσμων. Από τη μία αυτός της εξουσίας ο οποίος επιθυμεί να μετατρέψει τον Φιλοπάππου σε καγκελόφραχτο μουσείο, πλήρως ελεγχόμενο (με το πρόσχημα της ύπαρξης και κάποιων αρχαιοτήτων), και από την άλλη αυτός των κατοίκων οι οποίοι υπερασπίζονται την ελεύθερη πρόσβαση σε ένα φυσικό περιβάλλον, την αρμονική συνύπαρξη με τα φυτικά και ζωικά είδη που βρίσκονται εκεί.⁵

Και για εμάς ο Φιλοπάππου έχει μία ειδοποιό διαφορά από τους υπόλοιπους δημόσιους χώρους. Τα πάρκα και οι πλατείες αποτελούν τεχνητές δημιουργίες, συνεκτικό και παράλληλα αποσυμφορητικό συστατικό του πολεοδομικού ιστού. Η «εξημερωμένη» φύση⁶ δε χαρακτηρίζει μόνο τη ζωή στο διαμέρισμα, αλλά πλέον έχει αναχθεί σε κάτι το δημόσιο. Οι πολεοδόμοι και οι αρχιτέκτονες φέρνουν τη φύση δίπλα στην πόρτα μας. Ο άνθρωπος έχει καταφέρει να δαμάσει και να φυλακίσει τη φύση μέσα στα τερατουργήματά του. Πλέον επιβάλλεται να διατίθενται στην παραγωγή πιο «ανθεκτικά» «φυτά της πόλης», ξέχωρα από τα υπόλοιπα φυτά. Η ύπαιθρος πουλάει και πουλιέται, το ίδιο και η φύση.

Από την άλλη ο λόφος αποτελεί ένα μη τεχνητό, δηλαδή φυσικό περιβάλλον. Μπορεί να εξασφαλίσει τη ζωή στα φυτικά και ζωικά είδη που ευδοκμοούν στο έδαφός του. Ο άνθρωπος μπορεί να ανακαλύψει, να ικανοποιήσει την περιέργειά του, να ξεχαστεί, να χαθεί. Να μυρίσει τις ευωδίες των λουλουδιών, να ακούσει τα τιτιβίσματα των πουλιών και το βουητό των εντόμων (χωρίς να εναλλάσσονται με τους θορύβους των τροχοφόρων), να πλημμυρίσει την όρασή του από τα χρώματα της βλάστησης, του ουρανού και της γης. Αποτελεί την πιο κο-

3. Επειδή σημείο αναφοράς της μπροσούρας αποτελεί ο Φιλοπάππου, αναφέρουμε επιγραμματικά κάποιους αγώνες κατοίκων για την υπεράσπιση πάρκων των γειτονιών μας, όπως η Κορεάτικη Αγορά η οποία αντί ενός μεγαθήριου «ψυχαγωγικού κέντρου» μετατράπηκε σε πάρκο, και το παρκάκι στη γωνία Ορλώφ και Μουσών στο Κουκάκι (το οποίο έχουν βάλει στο μάτι ιδιώτες για την εμπορευματική εκμετάλλευσή του).

4. Στις 22 Απριλίου η απόφαση του υπουργείου Πολιτισμού να χαρακτηρίσει τον Φιλοπάππου «οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο» σηματοδοτεί νέες εξελίξεις. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η εκ νέου περίφραξη της Πίνυκας, ένας σχεδιασμός που έγινε προσπάθεια να εφαρμοστεί την περασμένη άνοιξη, αλλά εγκαταλείφθηκε καθώς κάτοικοι την ξήλωσαν 4 φορές.

5. Η «μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων» για την κατασκευή θεάτρου συναυλιών που προγραμματιζόταν στο νταμάρι, προέβλεπε τις αρνητικές συνέπειες των θορύβων και των νυχτερινών ηλεκτροφωτισμών για τα πουλιά. Παρόμοια μελέτη υπάρχει και για το θέατρο «Δώρας Στράτου». Φιλιά γράμματα...

6. Εννοούμε την αστικοποίηση της φύσης, την «εξημέρωση» στοιχείων της φύσης στα πλαίσια της πολεοδομίας των μητροπόλεων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι κήποι από φυτά που παρατηρούνται σε αρκετά μπαλκόνια ή στις ταράτσες πολυκατοικιών. Τελευταία, ο δήμος της Αθήνας ανακοίνωσε πρόγραμμα προώθησης και χρηματοδότησης της δημιουργίας κήπων στις ταράτσες των σπιτιών.

ντινή επαφή ενός απονευρωμένου ανθρώπου της μητρόπολης με το φυσικό του περιβάλλον. Επομένως, ο αγώνας των κατοίκων για την ελεύθερη πρόσβαση και την προστασία του Φιλοπάππου δε μπορεί παρά να διαπερνάται από μία έντονη κριτική για την εξουθενωτική ομοιομορφία του πολεοδομικού ιστού και για τις επιλογές ενός ανθρώπου-blasé.

Άνθρωπος και φύση... Δύο έννοιες που η μία συμπληρώνει την άλλη. Ο σεβασμός στο πλανήτη και τα οικοσυστήματά του είναι μία από τις βασικές προϋποθέσεις που εμπεριέχει η ατομική και κοινωνική απελευθέρωση. Η επέλαση των καπιταλιστικών μηχανών είναι αναγκαίο να συναντάει αναχώματα σε κάθε έκφρασή της σε τοπικό επίπεδο, με τη συλλογικοποίηση των αρνήσεών μας μέσα από λαϊκές συνελεύσεις, αντιεραρχικά, αυτοοργανωμένα, με τη συμμετοχή όλων μας. Παράλληλα, η πεποίθηση ότι ο καπιταλισμός δεν μεταρρυθμίζεται, μέσα από νόμους και ποικίλους «ελεγκτικούς μηχανισμούς», εντείνει τον αγώνα για την ολική καταστροφή του και την οικοδόμηση νέων κοινωνικών σχέσεων στη βάση της ισοτιμίας, της αλληλεγγύης, της αλληλοπροσφοράς και της άμεσης επαναφοράς σε μία νέα διαδραστική σχέση με το φυσικό πλούτο του πλανήτη.

Πόλη, έλεγχος και καταστολή

Αρχικά, θα πρέπει να πούμε ότι η «πόλη» αποτελεί σημαντικό σημείο στον παγκόσμιο χάρτη. Είναι μία μεταβλητή, χωρική επικράτεια, η οποία αρθρώνεται ως αναπόσπαστο τμήμα ενός ευρύτερου γεωγραφικού πλέγματος που συνιστά έναν κόσμο εξουσιαστικών σχέσεων και, φυσικά, αποτελεί στρατηγικής σημασίας σημείο για την εξουσία. Οι κάθε είδους διαχωρισμοί που προκύπτουν μέσα στο κοινωνικό σώμα αναπαράγονται κυρίως στο πεδίο της πόλης ή, ειδικότερα, της μητρόπολης. Ο χάρτης της Αθήνας, και κάθε δυτικής μητρόπολης, αντανακλά τους κοινωνικούς διαχωρισμούς, με την έννοια της ταξικής διαστρωμάτωσης και των κοινωνικών ανταγωνιστικών σχέσεων. Αυτές οι σχέσεις και η συνολική διαμόρφωση του κοινωνικού σώματος της πόλης δεν μπορούν να ιδωθούν διαχωρισμένα από το πολεοδομικό της περιβάλλον, αφού ανάμεσα στην κοινωνία και στον κτισμένο της τόπο υπάρχει μία διαλεκτική σχέση.

Μίας και η πόλη είναι ένα οργανωμένο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό σύστημα, δομημένο με τους όρους του κυρίαρχου πολιτισμού, υπάρχει ως σημείο μίας ευρύτερης γεωγραφικής επικράτειας, της χώρας, η οποία, με τα σύνορά της, νομιμοποιεί το ρυθμιστικό και διαχειριστικό ρόλο του σύγχρονου κράτους. Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτό τόσο το κοινωνικό σώμα της πόλης όσο και το περιβάλλον της, η γη της, γίνεται αναπόφευκτα δέκτης της βίας της κυριαρχίας. Η ταξική και κοινωνική βία του αστικού πεδίου δεν εξαντλείται μόνο στη φυσική της διάσταση, στο ρόλο των ειδικών σωμάτων ασφαλείας που αναλαμβάνουν το καθήκον της διατήρησης της τάξης, αλλά παίρνει και άλλες μορφές, πιο δύσκολα αναγνώσιμες, όπως αυτή της ιδιοκτησίας ως εξασφάλισης του «δικαιώματος» του κάθε πολίτη στη στέγη.

Στο πολεοδομικό περιβάλλον η κυριαρχία έχει ήδη επιβληθεί με τους δικούς της όρους και κανόνες. Ο σχεδιασμός της σύγχρονης πόλης επιβάλλει την ορθοκανονική της πολεοδομική χάραξη, τη διαχείριση του οικοδομημένου και οικοδομήσιμου χώρου μέσω συγκεκριμένων κανόνων, οι οποίοι στοχεύουν στη διευκόλυνση της κυκλοφορίας του εμπορεύματος αλλά και της καταστολής οποιασδήποτε μορφής «στάσης» (είναι, άλλωστε, γνωστό ότι η ευθεία οδός αποτελούσε ανέκαθεν ένα από τα στοιχεία που υιοθετούσαν οι κυρίαρχοι προκειμένου να μπορούν να ελέγχουν στρατιωτικά τις γειτονιές των φτωχών και των παριών)⁷.

Μια άλλη μορφή πολιτικής από τα πάνω που περνά τσαλαπατώντας ανθρώπους και σπίτια είναι η ανάπτυξη, η πλέον διαδεδομένη πρακτική ανασχεδιασμού του αστικού τοπίου. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις στις οποίες η ανάπτυξη εφαρμόζεται βασισμένη στην πανοπτική δομή, γεγονός που διευκολύνει τη διαρκή επιτήρηση του χώρου (επιλογή που εύκολα μπορεί κανείς να εντοπίσει, από την πλατεία Ομονοίας μέχρι το κέντρο του Παρισιού). Η επιβολή του πανοπτισμού, η διαρκής αίσθηση του εγκλεισμού και η έλλειψη του χώρου που καταλαμβάνεται από πολυκατοικίες, εταιρικά γραφεία και κάθε είδους τσιμεντοποίηση είναι κάποια από τα κύρια χαρακτηριστικά της Αθήνας, τα οποία καθιστούν την πόλη μη βιώσιμη.

7. Αναγνωρίζουμε, βέβαια, ότι η ορθοκανονικότητα συχνά δεν χαρακτηρίζει το σύνολο της έκτασης όλων των μητροπόλεων (π.χ. Αθήνα, Ιστανμπούλ), θεωρούμε όμως ότι οι ιδιαιτερότητες αυτές σχετίζονται με τις ιδιόμορφες συνθήκες δημιουργίας και επέκτασης των εν λόγω πόλεων, και ότι δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση κεντρική πολιτική επιλογή από πλευράς της εξουσίας.

Η γεωγραφία της βίας ξεδιπλώνεται αδιάκονα

Οι λέξεις δεν χρησιμοποιούνται τυχαία. Εν προκειμένω, η λέξη «ξεδιπλώνεται» μας παραπέμπει στην επέκταση του χώρου του υλικού περιβάλλοντος, του δομημένου χώρου, του χώρου που ορίζεται από τα στρατηγικά, τα ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια των ειδικών επιστημόνων, οι οποίοι, νομιμοποιημένοι ως οι απόλυτοι φορείς της «ορθής» γνώσης, αναλαμβάνουν το εκτελεστικό μέρος του, στην ουσία, πολιτικού σχεδιασμού του αστικού περιβάλλοντος.

Ειδικά όσον αφορά την πόλη της Αθήνας, τα πιο χρήσιμα εργαλεία περιγραφής της είναι οι καθημερινές, οικείες σε όλους/ες μας εικόνες. Εικόνες οι οποίες συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, διαμορφώνουν και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το αστικό τοπίο. Εικόνες που τις μαζεύουμε από τους δρόμους της μητρόπολης, εκεί όπου η ανάπτυξη μεταμορφώνει τις γειτονιές σε παζάρια αντικειμενικών αξιών, εκεί όπου οι μετανάστες στοιβάζονται σε διαμερίσματα των «κακόφημων» περιοχών του κέντρου, εκεί όπου οι έλεγχοι των μπάτσων οριοθετούν τις πράξεις της καθημερινότητας. Εικόνες που όλο και αυξάνονται στο επίπεδο του χώρου και διαχέονται στο κοινωνικό σώμα, εικόνες-φορείς μιας ιδεολογίας που παρουσιάζεται σαν σωτήρια λέμβος της κοινωνικής ειρήνης και που στα πρόσωπα εκείνων που αντιστέκονται αναγνωρίζει τον «εσωτερικό εχθρό».

Σκοπός μας δεν είναι να παρουσιάσουμε ως τραγική την υπάρχουσα πραγματικότητα, αλλά να την αναγνώσουμε με τη δική μας λογική, τη σκέψη, τις εμπειρίες και τα βιώματά μας. Να εξηγήσουμε την ελληνική πραγματικότητα ως μια πραγματικότητα καθόλου ξεκομμένη από τις κατασταλτικές μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί κυρίως στις ανεπτυγμένες χώρες του δυτικού κόσμου (βλ. Γαλλία, Γερμανία, Βρετανία, Η.Π.Α.), εκεί όπου η εσωτερίκευση του φόβου γίνεται χαρακτηριστικό της ζωής και η επιτήρηση καθίσταται δεδομένη, μη αναστρέψιμη και παγιωμένη κατάσταση.

Το χρονικό σημείο το οποίο αποτέλεσε την αφορμή της εγκατάστασης και της εμπέδωσης των πολιτικών και πρακτικών ελέγχου στο σώμα της Αθήνας (στο όνομα πάντα της τάξης και της ασφάλειας) ήταν η ανάληψη των ολυμπιακών αγώνων του 2004. Πριν και κατά τη διάρκεια του «κορυφαίου αθλητικού γεγονότος» τέθηκαν σε εφαρμογή πολλές από τις μεθόδους επιτήρησης και καταστολής, με το βασικό επιχείρημα της ασφαλούς διεξαγωγής των αγώνων να παρουσιάζεται -διαμεσολαβημένο από το σύνολο των μμε- ως εθνικό και πολιτικό καθήκον όλων των ελλήνων πολιτών. Οι πρακτικές αυτές (οι οποίες, φυσικά, δεν μας εγκατέλειψαν την επομένη της λήξης των αγώνων) ακολουθούνται ακόμη και σήμερα, μεταμορφώνοντας την Αθήνα σε μια πόλη εσωτερικά «οχυρωμένη». Από τα συμβούλια που δημιουργούνται σε διάφορους δήμους της πόλης με σκοπό τη διαφύλαξη «της ασφάλειας του πολίτη»⁸, την κατακόρυφη αύξηση του αριθμού των ενστόλων (από τους άνδρες των σωμάτων ασφαλείας ως τους ιδιωτικούς φρουρούς των διαφόρων εταιρειών security) και τις περιπολίες τους στους δρόμους της πόλης και στους ελεύθερους χώρους (βλ. λόφος Φιλοπάππου), τις κάμερες παρακολούθησης και τη δημιουργία αποστειρωμένων ζωνών κατανάλωσης, ως την εναέρια επιτήρηση από τα γνωστά μπατσοελικόπτερα και τα ζέπελιν που πετούν σαν μύγες πάνω από τα κεφάλια μας, το δόγμα της ασφάλειας και της εύτακτης λειτουργίας του αστικού σχηματισμού είναι πανταχού παρόν.

Αυτό που έχει σημασία να ειπωθεί είναι ότι οι άνθρωποι ούτε καν συνδέουν πλέον την πολυπόθητη «ασφάλεια» με τη βία. Υπερισχύει ο φόβος τους και οι ανασφάλειές τους παρά η αντίδρασή τους σε κάτι το οποίο από την αρχή μέχρι το τέλος του βασιίζεται στην νόμιμη βία του κράτους και διαμορφώνει το σώμα της πόλης και, κατ' επέκταση, το ανθρώπινο σώμα. Η πολιτική της ασφάλειας και της υποταγής εμφανίζεται ως αμυντική και όχι ως επιθετική επιλογή. Οι κατασταλτικές μέθοδοι εμφανίζονται ως προστατευτικές για το άτομο και το κοινωνικό σώμα εν γένει, και στο όνομα του «κοινού καλού» η καθημερινότητα στρατιωτικοποιείται. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο ο στρατός και οι κάθε είδους μπάτσοι, ρουφιάνοι, συνοριοφύλακες οφείλουν να εδρεύουν μέσα στην πόλη, η παρουσία τους οφείλει να διαπερνά το περιβάλλον της.

8. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας (Σ.Π.Ε.) εμφανίζονται ως «προγράμματα συμμετοχής του πολίτη», με κύρια αποστολή τους την πρόληψη και την καταστολή της ήπιας, κυρίως, παραβατικότητας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ιστότοπος του υπουργείου δημοσίας τάξης: «Πρόκειται στην ουσία, για όργανα μιας πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ κράτους και των Ο.Τ.Α., των αστυνομικών και δικαστικών αρχών, των κοινωνικών φορέων, αλλά και των ιδίων πολιτών, που φιλοδοξούν να εμπεδώσουν, μέσα από τη συμμετοχή, τη δημόσια ασφάλεια στην καθημερινή ζωή». Πρόκειται για την ωμή υλική έκφραση του ιδεολογήματος της ασφάλειας, που χωρίς κανέναν ενδοιασμό προτάσσει τη μετατροπή του πολίτη σε ρουφιάνο, σε άμισθο μπάτσο της γειτονιάς. Το καθορισμένο πεδίο δράσης των Σ.Π.Ε. είναι, φυσικά, αυτό που ορίζεται από τη διοίκηση του δήμου στον οποίον ανήκουν.